

Az egészségügy patrónustestülete

1948. április 7-én az Egyesült Nemzetek Szervezetének (United Nations Organization, UNO) tagszervezeteként és szakosított intézményeként megkezdte működését az Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization, WHO), mely a nemzetközi közegészségügy koordináló hatóságaként működik. Felhatalmazását és forrásait döntő mértékben a Nemzetek Szövetsége Egészségügyi Szervezetétől (Health Organization, HO) örökölte. Székhelye a svájci Genf városában található. A szervezet alapokmányának érvénybe lépésével, az említett napot az egészség(ügy) világnapjává nyilvánították.¹

Ezen eseményről való megemlékezés kapcsán, statisztikaszerű összefoglaló cikkemben előbb felidézem a Római Katolikus Egyház tanítását a szentek közbenjárásáról, a védőszenetek meghatározásáról, majd felsorolom azok neveit – mellékelve patrónusi funkciójukat – akik az egészségügy égi pártfogását egészében vagy részleteiben, fő- vagy csak „mellékállásban” hivatottak biztosítani. A hagyományos védőszeneti szerepek megjelölése azért fontos, mert ezek alapján alakult ki a szentekhez fohászkodás gyakorlata. Ezek a szerepek valóban megtörtént eseményeken alapulnak, például Szent Balázs ma a torok betegségeinek védőszenetje, mert egykor megszabadított egy gyermeket egy halszállkától, s így megmentette a fulladástól. Máskor a védőszeneti szerep a mártírológiai hagyományból nőtt ki. Ilyenek például a lefejezett szentek, akikhez gyakran a fejfájás ellen fohászkodnak, vagy Szent Erasmus, akit a különféle hasi görcsök ellen hívnak segítségül, mivel vértanúként szörnyű halál érte, azaz kibebezték.

Az egyházi Tanítóhivatal megkülönbözteti az egyedül Istennek fenntartott imádást (latreia) és a szentek iránt tanúsítható tiszteletet (proszkünszisz, dulia).² Az utóbbi célja is csak Isten dicsősége lehet, mindamelllett megengedett, hogy a szentekhez mint közbenjárókhöz forduljunk (DH 675, 1821, 1824).³ Tehát a szentek tiszteletéhez tartozik az a bizalom is, hogy előttük mint Krisztus testvérei előtt személyes gondjainkat és szükségünket nyugodtan feltárhatjuk, kérhetjük közbenjárásukat Istennél, minden javak adományozójánál, ismerve mindnyájuk testvéri szolidaritását, akik vele mint fővel Krisztus misztikus Testét képezik.⁴ A II. Vatikáni zsinat behatóan foglalkozik a szentséggel és a megszentelődéssel: mindez a különböző életállapotok és hivatások keretében élt mindennapi életben az Isten és a felebarát iránti szeretet megvalósításával válik valósággá. A zsinat megerősíti a szentek tiszteletének és a hozzájuk való fohászkodásnak a jogosultságát (LG 39–42, 50–51; SC 104, 111).⁵ A szentek közbenjárása is, amelyhez bátran folyamodhatunk, azt előfeltételezi, hogy Isten valamennyi kegyelme és a hétköznapiakban nyújtott segítsége kizárólag tőle származik, ám néhány adományának kiosztását a szentek közbenjáró

imádságához kapcsolja, hogy még jobban napvilágra kerüljön az üdvösség közösségi-társas dimenziója.⁶

A hívők imádsága mindig az Atyához szól, a Fiú által, a Szentlélekben. Krisztus azonban kétszeresen is kapcsolódik hozzánk. Az egyház fejeként ő minden kegyelem forrása, és ő közvetíti az általa ösztönzött imádságunkat az Atya felé. Krisztus azonban személyében is jelen van az egyházban, az ő testében. Az egyház tagjainak valamennyi egymás iránti jócselekedete Krisztus proegzisztenciáját juttatja kifejezésre. Az egymásért való imádság a hitben és a szeretetben való közösséget fejezi ki. Azáltal tehát, hogy a hívők segítségül hívják az üdvözült szenteket, behelyezkednek az egyház imádságos közösségébe, amely a Feltámadt Úrban áttöri a halált, hogy az egyes hívő Krisztusban, Krisztussal és Krisztus által Krisztus testének tagjává válják, és ezáltal eljusson az Atyához, s hogy azzal az engedelmességgel, melyet Krisztusban felismertünk, mindnyájan teljesen megnyíljunk az ő akaratának, amely a mi üdvösségünk. A szentek keresztény tisztelete ezért az egyházi eszkatológia egyik központi mozzanata (LG 7).⁷

A szentek sokfélesége keresztény voltunk palettájának színességét mutatja a vértanúktól kezdve a legnagyobb rejtettségben segítőig, a remetétől a családapáig, a paptól és szerzetestől a legprofánabb hivatású szentig. A szentek tisztelete során az ember rokonságot fedezhet föl egyik vagy másik szenttel, aki bátoríthat hivatásunk teljesítésében. Nem szolgálai követésről van szó, hanem akkor tiszteljük őket igazán, ha lelkesítésükre, közbenjárásukra hivatásunkat, illetve küldetésünket teremtő spiritualitással végezzük, kellő alázattal fogadjuk és követjük Isten akaratát életünkben, „amíg mindnyájan el nem jutunk a hitben és Isten Fia megismerésében az egységre és meglelt emberré nem leszünk elérve a krisztusi teljességet” (Ef 4,13).⁸

A védőszentek (lat. patronus) olyan égi pártfogók, akikhez valamely vallási, gazdasági, szociális szándék támogatásáért fordulunk. Tevékenységük minden esetben az erkölcsi-vallási érzés mélyítésével van összefüggésben. A közbenjárás kegyelme mindig feltételezi a mi közreműködésünket, akaratunkat is.⁹

Konkretizálva a definíciót, a katolikus egyház szentjei közül azok minősülnek patrónusoknak, akik a vallásos hit szerint egyrészt meghatározott betegségek, járványok, természeti csapások stb. ellen nyújtanak védelmet, másrészt bizonyos tevékenységekre, foglalkozásokra nézve fejtenek ki általános jótékony hatást. Védőszentjeink kultusza nagyrészt ókeresztény és középkori hagyományokon alapul.¹⁰

Legszűkebb és legpontosabb értelemben, a védőszent egyházunkban neve annak a szentnek:

1. Akit egy nép, egyháztartomány (egyházmegye), lakóhely vagy jogi személy égi oltalmazónak választ, és a Szentszék jóváhagy.¹¹ Az egyes országok, területek, intézmények, jelenségek, szakmák védőszentjeit a hívek választják, az oltárra emelt (kanonizált) szentek közül, a püspök és a papság beleegyezésével, és a választást az

Istentiszteleti és Szentségi Fegyelmi Kongregáció erősíti meg. Változtatás csak az apostoli Szentszék engedélyével történhet. Ünnepe elsőrangú és nyolcaddal (oktáv) bír.

2. Akinek tiszteletére templomot vagy kolostort alapítottak, aki ezáltal egyben névadója is. Ezt általában a létesítmény építése alkalmával vagy annak szentelésekor, a püspök által határozzák meg.
3. Akinek nevét a keresztségben kaptuk, hogy közbenjárónk legyen Istennél.¹²

Az egyházi meghatározás első pontját tartva szem előtt, a magyar nyelvterületen megjelent aktuális hagiográfiák szerint, következzen az egészségügy védőszentjeinek átfogó listája, abban a sorrendben, amelyben a liturgikus naptár szerint ünnepeljük őket, megemlékezünk róluk.

Január: 13. Poitiers-i Szt. Hilarius püspök, egyházatya (*315 k.–†Poitiers, Gallia, 367) ~ kígyómarás esetén hívják segítségül, a nehezen járnó tanulók gyermekek védőszentje¹³; 15. Szt. Mór apát (†584) ~ reumás fájdalmak ellen fohászkodnak hozzá, köszvény ellen kéri segítségét, a sánták védőszentje; 17. Remete Szt. Antal apát (*Coma, Közép-Egyiptom, 250 k.–†356) ~ orbánc (herpes zoster, ún. „Szent Antal tüze”), bőrkiütések, skorbut, pestis, járványok, kelések, fejfájás esetén hívják segítségül; 20. Szt. Sebestyén vértanú (*Milánó, Itália v. Narbonne, Gallia, 3. sz.–†Róma, 288?) ~ járványok (pestis) és hirtelen betegségek esetén hívják segítségül.

Február: 3. Szt. Balázs püspök, vértanú (†Szebaszte, Örményország, 307-23 között, 316?) ~ orvosok, torokbetegségek, gégészek védőszentje; 5. Szt. Ágota szűz, vértanú (†Catania, Szicília, 251) ~ mellbetegségek kéri közbenjárását; 9. Szt. Apollónia szűz, vértanú (*Alexandria, 200 k.–†249) ~ fogfájás ellen fohászkodnak hozzá, a fogorvosok védőszentje; 10. Szt. Skolasztika szűz, apáca (*Nursia, Itália, 480 k.–†Montecassino, Itália, 540 k.) ~ a görcsökből szenvedő gyermekek védőszentje; 14. Szt. Bálint római vértanú (†269) ~ hasi fájdalmak ellen fohászkodnak hozzá, az epilepsziások védőszentje; 16. Szt. Julianna szűz, vértanú (†Nikomédia, 305) ~ a fertőző betegségek ellen fohászkodnak hozzá, a vajúdnő védőszentje; 19. Szt. Konrád remete (*Piacenza–†Neti, 1351) ~ a sérvbetegek védőszentje; 21. Damjáni Szt. Péter remete, bíboros, egyháztanító (*Ravenna, 1007–†Faenza, 1072) ~ fejfájás, depresszió idején hívják segítségül; 23. Szt. Polikárp püspök, vértanú (†Szmirna [Izmir] 167) ~ dizentériás (vérhas)¹⁴ megbetegedések védőszentje; 25. Szt. Géza (Cezárius) orvos, hitvalló (†Naziánz, 369) ~ az orvosok patrónusa, és Szt. Valpurga apátnő (*Anglia, 710 k.–†Heidenheim, 776) ~ fekély ellen hívják segítségül; 27. Sevillai Szt. Leander püspök (*Cartagena, 549 előtt –†Sevilla, 599) ~ köszvény és reumatikus megbetegedések ellen kéri segítségét; 28. Alexandriai betegápoló szentek (260-as évek) ~ a római birodalomban pusztító borzalmas pestisjárvány idején, a vértanúhoz hasonlóan életüket adták Krisztusért, embertestvéreiket szolgálva.

Március: 1. Vercelli Szt. Albin szerzetesapát, püspök, hitvalló (*Vannes, Gallia, 469 k.–†Angers, 550 k.) ~ a vérfertőző házasságok elleni harc kiemelkedő példája, a beteg gyermekek

védőszentje; 4. Szt. Kázmér herceg (*Krakkó, 1458–†Grodno, 1484) ~ pestis és megfázásos megbetegedések ellen foháskodnak hozzá; 7. Szt. Felicitas vértanú (*Thuburbo minus, Észak-Afrika–†Karthago, 203) ~ a vajúdo nők védőszentje; 8. Istenes Szt. János szerzetes, rendalapító (*Montemór-o-novo, 1495–†Granada, 1550) ~ a katolikus kórházak, orvosok, ápolók, betegek (elmebetegek, szívbetegek), gyógyszerészek védőszentje; 9. Római Szt. Franciska özvegy, rendalapító (*Róma, 1384–†Róma, 1440) ~ a pestis ellen foháskodnak hozzá; 15. Szt. Longinus katona, vértanú (1. sz.) ~ a szúró fegyverek okozta sérülések ellen foháskodnak hozzá; 17. Szt. Patrik püspök (*Britannia, 385 k.–†Írország, 461 v. 492) ~ veszettség ellen kéri segítségét; 19. Szt. József, a Boldogságos Szűz Mária jegyese, Jézus Krisztus nevelőatyja, az Anyaszentegyház főpártfogója ~ segítségét kéri hirtelen halál és szembetegségek esetén, a haldoklók védőszentje; 28. Szt. Cono szerzetes (*Nasó, 1130-1154 között–†1236) ~ orr- és fülbetegségek ellen foháskodnak hozzá.

Április: 2. Paolai Szt. Ferenc remete, rendalapító (*Paola, Calabria, 1416–†Plessis-lés-Tours, 1507) ~ segít a pestisben és terméketlen házasságban, továbbá lelki bajok, szomorúság ellen hívják segítségül; 5. Ferreri Szt. Vince áldozópap (*Valencia, 1350–†Vannes, Bretagne, 1419) ~ fejfájás és epilepszia ellen foháskodnak hozzá; 9. Toledói Szt. Casilda szűz (11. sz) ~ házastársi terméketlenség és vérzések ellen kéri segítségét; 12. Szt. Zénó püspök (*Afrika, 4. sz. eleje–†Verona, 372) ~ azért foháskodnak hozzá, hogy a kisgyermek beszélni és járni tudjanak; 13. Szt. I. Márton pápa és vértanú (†Cherson, Krím, 654) ~ az orvosok és ápolók patrónusa; 23. Szt. György katona, nagyvértanú (*Kappadókia, ?–†Lidda, Palesztina, 296-303 között) ~ patrónusukként ismerik a súlyosan sebesültek és a leprások; 25. Szt. Márk evangélista, vértanú (†Alexandria közelében, Bucoli, 1. sz.) ~ rühösség ellen foháskodnak hozzá, a gyógyszerészek patrónusa; 29. Sziénai Szt. Katalin szűz, egyháztanító (*Siena, Itália, 1347–†Róma, 1380) ~ oltalmát kéri különösen pestis, féloldali fejfájás, fulladás, hirtelen halál ellen, a jó halálért foháskodnak hozzá, a betegápolók védőszentje.

Május: 1. Szt. Zsigmond király, vértanú (†Gallia, 539) ~ malária ellen foháskodnak hozzá; 2. Szt. Atanáz püspök, egyháztanító, apologéta (*Alexandria, 295/96–†Alexandria, 373) ~ féloldali fejfájás ellen kéri oltalmát; 3. Ifj. Szt. Jakab apostol (†Kr. u. 62) ~ a haldoklók szenvedései ellen foháskodnak hozzá; 5. Hildesheimi Szt. Gotthárd püspök (*Reichersdorf, Bajorország, 960 –†Hildesheim, 1038) ~ láz, köszvény, vízkór, gyermekbetegségek, reumatikus megbetegedések, szülési fájdalmak ellen foháskodnak hozzá, a vajúdo nők védőszentje; 6. Savio Szt. Domonkos ifjú, hitvalló (*Riva di Chieri, Piemont, 1842–†Mondonio, 1857) ~ a gyermeket váró nők védőszentje; 7. Beverley Szt. János püspök, hitvalló (*Harpham, Anglia–†Beverley, Anglia, 721) ~ a süketek, némák és vakok védőszentje; 8. Szt. Acatius vértanú (2. sz.) ~ a haldoklók védőszentje; 10. Szt. Jób tudós (Kr. e. 1500 körül, Husz földje, Arábiától északra) ~ a leprások és a

hipochonderek (képzelt beteg) hívják segítségül; 13. Szt. Szervác püspök, hitvalló (*Kis-Ázsia, 4. sz. eleje–†Maastricht, Németalföld, 383) ~ lábbajok, köszvény, hirtelen halál ellen kéri oltalmát, továbbá termékenység érdekében hívják segítségül tisztelői; 20. Sziénai Szt. Bernardin szerzetes (*Massa Marittima, 1380–†Aquila, 1444) ~ megvéd a rekedtségtől, mellbajoktól, vérzésektől; 22. Casciai Szt. Rita özvegy, szerzetesnő (*Roccaporena, Itália, 1381 k.–†Cascia, 1447) ~ a himlő ellen hívják segítségül, a gyermekre vágyó nők fohászkodnak hozzá; 26. Néri Szt. Fülöp pap, rendalapító (*Firenze, Itália, 1515–†Róma, 1595) ~ reumatikus betegségek ellen kéri segítségét.

Június: 2. Szt. Erazmus püspök, vértanú (†303 k.) ~ altesti bántalmak ellen segítő szent; 3. Szt. Klotild királyné (*Lyon v. Vienne, 470 k.–†Tours, 545) ~ hirtelen halál ellen, láz, gyermekbetegségek, inszakadás, lábbetegségek esetén hívják segítségül, a sánták védőszentje; 6. Szt. Norbert érsek (*Xanten v. Gennepe [2000: Hollandia], 1080. k.–†Magdeburg, 1134) ~ a vajdó nők védőszentje; 8. Szt. Medárd püspök (*Vermandois, St-Quentin, Franciaország, 500 k. –†Vermandois, 560) ~ láz, fogfájás ellen kéri oltalmát; 13. Pádúai Szt. Antal szerzetes, áldozópap, egyháztanító (*Lisszabon, Portugália, 1190 v. 1195–†Arcella, Padova közelében, 1231) ~ láz és pestis ellen véd, a terhes és meddő nők, beteg gyermekek védőszentje; 15. Szt. Vitus vértanú (*Szicília, 4. sz.–†305) ~ letargia, mérges állatok harapása és a vitustánc (kórea, lat. chorea Sancti Viti, rendszerint gyermekkorban előforduló szervi idegbaj, amelyet főleg az arcbán és a törzsben jelentkező, gyors rángások jellemeznek) ellen fohászkodnak hozzá, az epilepsziások és gyógyszerészek védőszentje; 16. Szt. Julitta és Quirikus vértanúk (†Tarusz, 305) ~ a keleti hagyományok szerint az orvosok égi védnökei; 21. Gonzága Szt. Alajos szerzetes kispap, hitvalló (*Castiglione, 1568–†Róma, 1591) ~ járvány (pestis) ellen, szembetegségben szenvedők kéri közbenjárását; 24. Keresztelő Szt. János, Jézus előhírnöke (*Ain Karim, Kr. e. 4 k.–†Makerosz vára, Kr. u. 29) ~ segítségül hívják hátgerincbántalmak, sebek, arcbántalmak, izombántalmak, fejfájás, epilepszia, gyermekbetegségek, bőrbetegségek, marhavész gyógyítására.

Július: 3. Szt. Tamás apostol (*Palesztina, 1. sz.–†India, 67 után) ~ szembetegségek ellen fohászkodnak hozzá, a vakok védőszentje; 4. Szt. Ulrik püspök, hitvalló (*Augsburg, 890–†Augsburg, 973) ~ a haldoklók égi védnöke; 6. Szt. Kilián püspök, vértanú (*Írország v. Skócia, 644 k.–†Würzburg?, 689) ~ megóv a reumától, a köszvénytől és a szembetegségektől; 11. Nursiai Szt. Benedek apát, rendalapító (*Nursia, Umbria, Itália, 480 k.–†Montecassino, 547 k.) ~ gyulladás, láz, bőrbetegségek, varázslat, vese-fog-epekő betegségek, mérgezés ellen védő szent; 14. Lellisi Szt. Kamill áldozópap (*Bucchianico, Itália, 1550–†Róma, 1614) ~ a kamilliánusok, kórházak, betegek, betegápolók és haldoklók védőszentje; 17. Szt. Elek aszkéta, koldus, hitvalló (Edessza, 5. sz.) ~ a haldoklók fohászkodnak hozzá; 22. Szt. Mária Magdolna bűnbánó, Jézus követője ~ a gyógyítással foglalkozók (orvosok, gyógyszerészek), a haldoklók, szembetegség, pestis, féreg ellen küzdők, mozgásproblémákkal született gyermekek tekintik védőszentjüknek; 25. Id. Szt. Jakab

apostol (†Jeruzsálem, 44) ~ reumatikus megbetegedések ellen fohászkodnak hozzá, gyógyszerészek, patikák, kórházak védőszentje, és Szt. Kristóf vértanú (†Szamo?, Lübia, Kisázsia, 250 k.) ~ a pestis és a hirtelen halál ellen fohászkodnak hozzá, a patikusok védőszentje; 27. Szt. Pantaleon orvos, vértanú (*Nikomédia, Bitinia?–†Nikomédia, 3. sz.) ~ a kancsalság ellen fohászkodnak hozzá, az orvosok védőszentje; 29. Szt. Márta, Szt. Lázár és Mária testvére Betániában ~ oltalmát kéri hirtelen halál, vérfolyás, pestis ellen, a dietetikusok védőszentje; 30. Aranyzavú (Krizológ) Szt. Péter érsek, egyháztanító (*Forum Corneliae? [2000: Imola], 400 k.–†Imola?, 450 k.) ~ láz és veszettség ellen véd, és Szt. Abdon vértanú (†Róma, 304) ~ a megvakulás ellen fordulnak hozzá.

Augusztus: 7. Thienei Szt. Kajetán áldozópap, rendalapító (*Vicenza, Velencei Köztársaság, 1480–†Nápoly, 1547) ~ megvéd a pestistől; 10. Szt. Lőrinc diakonus, vértanú (*Róma v. Hispánia, 3. sz.–†Róma, 258) ~ égési, forrázási sebek, magas láz, zsába, lumbágó, szemfájás, viszketegség, kiütések, napszúrás ellen kéri oltalmát; 11. Assisi Szt. Klára szűz, rendalapító (*Assisi, 1193/94–†San Damiano kolostor, Assisi mellett, 1253) ~ közbenjárásáért fohászkodnak szülés, visszatérő láz, világtalanság és szemfájás esetén; 16. Szt. Rókus zárandok (*Montpellier, Franciaország, 14. sz. 2. fele–†Anghera, Észak-Itália, 14. sz.) ~ a gyógyszerészek, orvosok, sebészek, kórházak, rokkantak védőszentje, de csontszú, fertőző betegségek, pestis, kolera ellen is kéri oltalmát; 17. Szt. Jácint szerzetes, hitvalló, misszionárius (*Lanka vára, Szilézia, 1185 k.–†Krakkó, 1257) ~ hozzá imádkoznak könnyű szülésért; 19. Clairvaux-i Szt. Bernát apát, egyháztanító, rendalapító (*Fontaine-les-Dijon, Burgundia, 1090–†Clairvaux, 1153) ~ haldoklók patrónusa, gyermekbetegségek, megszállottság, dögvész ellen védő szent, és Toulouse-i Szt. Lajos püspök (*Brignoles, Provence, 1274–†Brignoles, 1297) ~ a kimerültség, a tüdőbetegségek és a tuberkulózis ellen fohászkodnak hozzá; 23. Limai Szt. Róza szűz (*Lima, Peru, 1586–†Lima, 1617) ~ láz, vizenyő, gyomorfájdalom, arc- és bőrbetegségek ellen kéri oltalmát; 27. Szt. Mónika (*Tagaste, Észak-Afrika, 331–†Ostia, Itália, 387) ~ a szülések enyhítőjeként hívják segítségül; 30. Szt. Fiáker apát, remete (*Írország, 610?–†Franciaország, 670?) ~ a nemi úton terjedő betegségek és aranyeres panaszok (ezt néha Szt. Fiacrius betegségének is nevezik) patrónusa, urológiai (húgyúti) és proktológiai (végbéltáji) panaszok, láz, vakság, sipolyok gyógyításában is kéri segítségét.

Szeptember: 1. Szt. Egyed apát (*Athén, Bizánc, 640 k.–†Saint-Gilles, 720 k.) ~ sánták, leprások védőszentje, bőrbaj, elmebaj, himlő, nehéznayavalya, rák, vörheny, marhavész, terméketlenség, félelem ellen kéri oltalmát; 3. Nagy Szt. Gergely pápa, egyháztanító (*Róma, 540 k.–†Róma, 604) ~ torokbaj, köszvény, járványok idején hívják segítségül; 4. Palermói Szt. Rozália remete, szűz (*Palermo, Szicília, 12. sz.–†Montepellegrino, Palermo mellett, 1166 k.) ~ a járványos betegségek (pestis, dögvész) patrónusa; 10. Tolentinói Szt. Miklós szerzetes, hitvalló (*Castel Sant'Angelo, Pontano, Itália, 1245–†Toletino, Itália, 1305) ~ pestis és láz ellen fohászkodnak

hozzá; 13. Szt. Notburga szűz (*Rattenberg, Tirol, 13. sz.–†Rottenburg, 1313?) ~ a szerencsés szülés patrónusa; 15. Genovai Szt. Katalin özvegy (*Genova, 1447–†Genova, 1510) ~ 1944-től az olasz kórházak egyik védőszentje; 16. Szt. Kornél pápa (*Róma–†Centumcellae [Civitavecchia], 253) ~ nehézvér, epilepszia, láz, fülbaj ellen kéri oltalmát, és Szt. Ciprián püspök, vértanú, egyházatya (*Karthágó, Észak-Afrika, 200/210–†Karthágó, 258) ~ pestis elleni védőszent; 17. Szt. Lambert püspök, vértanú (†Leodium [Liège], Frank birodalom, 705 v. 706) ~ a bénák, szembetegek, sebészek, fogorvosok, kötszerárosok égi védnöke, megvéd az epilepsziától és a görcstől; 19. Szt. Januarius püspök, vértanú (†Puteoli, Nápoly mellett, 300 k.) ~ a véradók védőszentje; 22. Szt. Mór(ic) vértanú (*Théba, Egyiptom, 3. sz. közepe–†Agaunum, Genf közelében, 286) ~ a köszvényben szenvedők fohászkoznak hozzá; 23. Iconiumi Szt. Tekla szűz, vértanú (1. sz.?) ~ haldoklók patrónája, megvéd a pestistől, a csontrákban szenvedők fohászkoznak hozzá; 26. Szt. Kozma és Damján orvos vértanúk (†Círus, 303) ~ orvosok, sebészek, fogorvosok, gyógyszerészek, szülésznők védőszentjei; 27. Páli Szt. Vince áldozópap, rendalapító (*Pouy [St. Vincent-de-Paul], 1581–†Párizs, 1660) ~ kórházak patrónusa; 29. Szt. Mihály és Rafael főangyalok ~ az előbbi különleges támasza és szószólója a haldoklóknak, a jó halálért fohászkoznak hozzá és a gyógyszerészek védnöke, utóbbinak a szembajok ellen kéri oltalmát, a világtalanok védőszentje, és Szt. René Goupil vértanú (1607-1642) ~ az altatásra váró betegek és az aneszteziológusok védőszentje; 30. Szt. Jeromos áldozópap, egyháztanító (*Stridon, Dalmácia, 347 k.–†Betlehem, Palesztina, 419/420) ~ látásgyengülés esetén hívják segítségül.

Október: 1. Gandi Szt. Bávó remete (†Gent, 653) ~ szamárköhögés és reumatikus betegségek ellen fohászkoznak hozzá; 6. Szt. Brunó pap, szerzetes (*Köln, 1030 k.–†La Torre remetesség, Dél-Itália, 1101) ~ dögvész ellen kéri oltalmát; 9. Szt. Dénes püspök, vértanú (†Lutitiae Parisiorum, Gallia provincia, 250 után) ~ a fejfájások szokták magukat oltalmába ajánlani; 15. Avilai Nagy Szt. Teréz szűz, egyháztanító (*Avila, Spanyolország, 1515–†Alba de Torres, 1582) ~ fejfájás és szívbetegségek ellen hívják segítségül; 16. Szt. Gál misszionárius, hitvalló (*Írország, 550 k.–†Arbon, Bregenz mellett, 630/645) ~ a lázas betegek patrónusa; 18. Szt. Lukács evangélista, orvos, festő (1. sz.) ~ védőszentjüknek tekintik az orvosok, sebészek, kórházak; 19. Alcantari Szt. Péter ferences reformátor (*Alcántara, Spanyolország, 1499–†Arenas de San Pedro, 1562) ~ magas láz ellen fohászkoznak hozzá; 21. Szt. Orsolya és társai, szüzek, vértanúk (†Köln, 304) ~ a jó halál kegyelméért kéri oltalmukat, égési sérülések ellen fohászkoznak hozzájuk, a beteg gyermekek égi védnökei.

November: 3. Porres Szt. Márton szerzetes (*Lima, 1569–†Lima, 1639) ~ egészségügyben dolgozók, gyógyítással foglalkozók, elesettek védőszentje, és Szt. Hubert püspök (†Tervueren, Németalföld, 727) ~ kutyaharapás, kígyómarás ellen kéri oltalmát; 4. Borromei Szt. Károly püspök (*Arona, Lombardia, 1538–†Milánó, 1584) ~ segítségül hívják járványok (pestis) ellen; 5. Szt.

Erzsébet és Zakariás, Keresztelő Szent János szülei ~ Zakariást a némaság ellen hívják segítségül, Erzsébet a meddő és a vajúdo nő védőszentje; 6. Noblaci Szt. Lénárd remete, hitvalló (†Nobiliacum, Gallia, 6. sz. közepe) ~ a szülési fájdalmakban szenvedő és a meddő nők fohászknak hozzá, az örültek védőszentje; 10. Avellinói Szt. András szerzetes, pap (*Castronuovo, Nápolyi királyság, 1521–†Nápoly, 1608) ~ a készületlen haláltól való megmenekülés kegyelméért és agyvérzéskor (szélütés) szoktak hozzá fordulni; 13. Nivellesi Szt. Gertrúd apátnő (*Franciaország, 626–†Nivelles, 659) ~ a szurifóbiában (egerektől való iszony), lázban és elmebajban szenvedők védőszentje; 14. Szt. Szerapion szerzetes, vértanú (*Anglia–†Algír, 1240) ~ ízületi betegségek ellen fohászknak hozzá; 23. Szt. Kolumbán misszionárius, hitvalló (*Leinster tartomány, Írország, 540 k.–†Bobbio, 615) ~ megvéd a lelki betegségektől, és Szt. I. Kelemen pápa, vértanú (*Róma, Kr. u. 1. sz.–†Kerszon, Krím félsziget, 97) ~ gyermekbetegségek kéri oltalmát; 25. Alexandriai Szt. Katalin szűz, vértanú (†Alexandria, 305) ~ kórházak, betegek, elesettek, szoptató nők, ügyefogyottak, ágybavizelők, nyelvbajban és féloldali fejfájásban szenvedők hívják segítségül; 30. Szt. András apostol (*Betsaida, Palesztina–†Patrasz, Achája, 70 k.) ~ terméketlenség, köszvény, vérhas és bénulás ellen fohászknak hozzá, a bénák védőszentje.

December: 1. Szt. Eligius püspök (†Éloi, Franciaország, 660 k.) ~ fekélyek, fülfájás és bélhurut ellen fohászknak hozzá; 2. Szt. Bibiana szűz, vértanú (4. sz.) ~ iszákosság, fejfájás, nehézkór, bélelzáródás, balesetek, görcsök ellen kéri oltalmát; 3. Xavéri Szt. Ferenc pap, misszionárius (*Javier vára, Navarra, Spanyolország, 1506–†San Csao-szigetek, Kanton közelében, Kína, 1552) ~ pestis ellen fohászknak hozzá; 4. Damaszkuszi Szt. János pap, egyháztanító (*Damaszkusz, 645 k.–†Mar Szabbasz kolostor, Jeruzsálem mellett, 749) ~ beteg gyermekek védőszentje, és Szt. Borbála szűz, vértanú (†Nikomédia, 235/239) ~ a váratlan halál veszélyének kitétek védőszentje; 6. Mürai Szt. Miklós püspök (*Patará?, Lükia, 270 k.–†Múra [2000: Dembre], Törökország, 345/352 k.) ~ gyógyszerészek védőszentje, oltalmát kéri köszvény ellen; 11. Szt. I. Damazusz pápa, hitvalló (*Hispania v. Róma, 304/305–†Róma, 384) ~ megvéd a lázas betegségektől; 13. Szt. Lúcia szűz, vértanú (*Siracusa, Szicília, 3. sz.–†Siracusa, 303) ~ szembetegségben, vérfolyásban, vérhasban, fertőző betegségben, torokfájásban szenvedők fohászknak oltalmáért, a szemészek és a világtalanok védőszentje; 20. Silosi Szt. Domonkos apát (†1073) ~ a várandós anyák védőszentje; 26. Szt. István diakonus, első vértanú (1. sz.) ~ gyomorfájás, oldalszúrás, fejfájás esetén kéri oltalmát, a jó halál védőszentje.

A Szentté avatási Kongregáció működésétől VI. Pál pápáig bezárólag (1609–1978) 808 boldogot és 296 szentet avattak. A jelenlegi Martyrologium Romanum (Editio Typica Typis Vaticanis MMIV, 846 oldal) kb. 15000 szentet és boldogot hoz: 6650 név szerint ismert Szentet és boldogot, és 7400 névtelen „csoport” vértanút. Ezt gazdagította tovább II. János Pál pápa, aki egy

2005. január 5-i statisztika szerint, 27 évi pápasága alatt 1345 boldogot és 483 szentet avatott, összesen 1328 személyt, leszámítva belőle azokat, akiket ő maga avatott boldoggá, majd szentté is.¹⁵ Ezekhez a nagy számokhoz képest elenyésző a fentiek során összegzett 124 védőszent, de épp elég, ahhoz, hogy egészségügyi gondjainkban-bajainkban erőt és bátorságot nyerjünk általuk.

Egészségügy védőszentjei, könyörögjetek érteünk!

Jegyzetek

¹ Markó László (szerk.), *Egyetemes lexikon*, Magyar Könyvklub, Budapest 2001³, 215; Egészségügyi Világszervezet, http://hu.wikipedia.org/wiki/Eg%C3%A9szs%C3%A9g%C3%BCgyi_Vil%C3%A1gszervezet (2009.01.07.)

² Beinert, Wolfgang (szerk.), *A katolikus dogmatika lexikona* (ford. Gáspár Csaba László et al.), Vigilia Kiadó, Budapest 2004, 535.

³ Denzinger, Heinrich – Hünermann, Peter, *Hitvallások és az Egyház Tanítóhivatalának megnyilatkozásai* (szerk. Burger Ferenc, összeállít. Romhányi Beatrix és Sarbak Gábor, ford. Fila Béla és Jug László), Szent István kézikönyvek 9, Örökmécs Kiadó – Szent István Társulat, Bányterenyé – Budapest 2004, , 239, 425–426.

⁴ Berger, Rupert, *Lelkipásztori liturgikus lexikon* (szerk. Pákozdi István, ford. Zárday Tamás et al.), Vigilia Kiadó, Budapest 2008, 435.

⁵ Fábrián Árpád (szerk.), *A II. Vatikáni Zsinat tanítása. A zsinati döntések magyarázata és okmányai*, Szent István Társulat, Budapest 1992, 67–70, 75–76.

⁶ Ludwig Müller, Gerhard, *Katolikus dogmatika a teológia tanulmányozásához és alkalmazásához* (ford. Hegyi Márton et al.), Kairosz Kiadó, Budapest 2007, 542.

⁷ Alszegehy Zoltán, *Az ember jövője*, Teológiai zsebkönyvek 6 (sorozatszerk. Szabó Ferenc), Agapé, Szeged 1994, 110–112.

⁸ Schütz, Christian (szerk.) (ford. Búzás József), *A keresztény szellemiség lexikona*, Szent István Társulat, Budapest 1993, 346.

⁹ *Védőszentek*, http://74.125.77.132/search?q=cache:hCCqbA0D5LMJ:ujember.katolikus.hu/Archivum/regiek/Archivum/20000213/03/04.html+v%C3%A9d%C5%91szent&hl=hu&lr=lang_hu&gl=hu&strip=1 (2009.02.08.)

¹⁰ *Védőszent, patrónus*, <http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/5-1253.html> (2009.03.09.)

¹¹ *Patronus (lat.): pártfogó, védő*, <http://lexikon.katolikus.hu/P/patronus.html> (2009.03.14.)

¹² *Védőszent (lat. patronus)*, <http://hu.wikipedia.org/wiki/V%C3%A9d%C5%91szent> (2009.03.15.)

¹³ A védőszenti funkciók átfogó ismertetéséhez a következő forrásokat használtam: Balikó Nándor et al. (szerk.), *Az emberiség fáklyavivői. A Föld vallásalapítóinak, kiemelkedő hatású szellemi tanítóinak és szentjeinek képes életrajzi gyűjteménye*, I., Etalon Kiadó, Budapest 2007; Diós István (szerk.), *Szettek élete*, I-II., Szent István Társulat, Budapest 2002; Fekete Antal, *Keresztneveink, védőszentjeink*, Szent István Társulat, Budapest 2007³; Giorgi, Rosa (szerk.) (ford. Marton Éva), *Szettek. Napról napra művészet és vallás között*, Korona Kiadó, Budapest 2006; Incze Dénes, *A szettek élete*, 1-12, Agapé, Szeged 1998–2001; Sebestyén Péter, *Életutak. Szettek, egyházi ünnepek*, Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely 2000; *Védőszentek és furcsa patronáltjaik*, http://asztrologia.virtus.hu/?id=detailed_article&aid=63987 (2009.03.16.)

¹⁴ Az orvosi szakkifejezéseknek a következő alapmunkában néztem utána: Brencsán János, *Orvosi Szótár*, Medicina Könyvkiadó, Budapest 2007⁴.

¹⁵ Jakubinyi György, *A Szettek nyomában Erdélyben*, Gyulafehérvár 2005², 19–20.

A szerző a gyulafehérvári Római Katolikus Hittudományi Főiskola és Papnevelő Intézet végzettje (2002), majd a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Római Katolikus Teológia Karán pasztorálpszichológia magiszteri fokozatot szerzett (2005), jelenleg pedig a BBTE Református Teológia Karának doktorandusza. Kórházlelkészként dolgozik a Marosvásárhelyi Megyei Sürgősségi Kórháznál, ugyanakkor Nagyernye plébánosa.

